

STORTINGET

Innst. 80 S

(2022–2023)

Innstilling til Stortinget
fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Dokument 8:2 S (2022–2023)

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag frå stortingsrepresentant Olaug Vervik Bollestad om å justere grensa mellom Sandnes og Strand kommunar, slik at Forsand-delen av Sandnes kommune blir ein del av Strand kommune

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringa legge fram eit forslag om ei grensejustering mellom Sandnes og Strand kommunar, slik at Forsand-delen av nye Sandnes blir ein del av Strand kommune.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens behandling

Komiteen har i brev av 7. oktober 2022 til Kommunal- og distriktsdepartementet ved statsråd Sigbjørn Gjelsvik bedt om en vurdering av forslaget. Statsrådens uttalelse følger av vedlagte brev av 31. oktober 2022. Komiteen har imøtesett og mottatt skriftlige innspill i saken.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Rune Støstad, Siri Gåsemyr Staalesen, Terje Sørvik og lederen Lene Vågslid, fra Høyre, Mudassar Kapur, Anne Kristine Linnestad og Mari Holm Lønseth, fra Senterpartiet, Heidi Greni, Kathrine Kleveland og Kari Mette Prestrud, fra Fremskrittspartiet, Helge André Njåstad og Erlend Wiborg, fra Sosialistisk Venstreparti, Grete Wold, og fra Rødt, Tobias Drevland Lund, viser til Representantforslag 2 S (2022–2023) om å justere grensa mellom Sandnes og Strand kommuner, slik at Forsand-delen av Sandnes kommune blir en del av Strand kommune.

Komiteen viser til svarbrev fra Kommunal- og distriktsdepartementet om at departementet den 22. juni 2022 vedtok å ikke gjennomføre en grensejustering slik forslaget i Dokument 8:2 S (2022–2023) innebærer.

Komiteen viser til at flertallet i både Forsand og Sandnes kommune gjorde vedtak om sammenslåing. På bakgrunn av det vedtok Stortinget 8. juni 2017 med 141 mot 28 stemmer sammenslåing av Forsand og Sandnes i tråd med framlegg i Prop. 96 S (2016–2017) Endringer i kommunestrukturen. Flertallet i Forsand snudde senere, og det ble fattet en nytt vedtak i kommunestyret der flertallet heller ønsket sammenslåing med Strand kommune. Stortinget behandlet saken på nytt 7. desember 2017, der det ble vedtatt med 74 mot 24 stemmer om å opprettholde vedtaket fra juni. Sammenslåingen av Sandnes og Forsand til nye Sandnes ble iverksatt 1. januar 2020.

Komiteen viser til Representantforslag 2 S (2022–2023) for bakgrunnen for forslaget. Komiteen har invitert til og mottatt skriftlige innspill i saken.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet, viser til at Kommunal- og distriktsdepartementet har gjort en grundig vurdering av om den delen av gamle Forsand kommune som hører til Sandnes kommune, bør bli en del av Strand kommune. Departementet vedtok i juni 2022 at en grensejustering ikke skal gjennomføres. Flertallet viser til at departementet la vekt på at en justering av grensene ikke vil innebære å føre grensene tilbake til en tidligere situasjon, men at det nok en gang vil innebære nye grenser som ikke har eksistert tidligere.

Flertallet understreker at slike grensejusteringer er en oppgave for Kommunal- og distriktsdepartementet. Flertallet støtter ikke forslaget om at Stortinget skal be departementet om å endre på sitt vedtak om å justere grensa mellom Sandnes og Strand kommuner, slik at Forsand-delen av Sandnes kommune blir en del av Strand kommune.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at dette er sak med lang historikk. Stortinget har ved flere anledninger votert over ulike forslag i denne saken.

Disse medlemmer viser innledningsvis også til Statsforvalterens utredning av 23. februar 2022, regjeringens vedtak i sak om grensejustering mellom kommunene Sandnes og Strand av 22. juni 2022 og statsrådens svarbrev av 31. oktober 2022.

Disse medlemmer viser til at Statsforvalteren etter sin utredning tilrår en grensejustering i tråd med forslaget som behandles i denne saken. Statsforvalteren legger vekt på de geografiske og regionale omstendighetene og at en grensejustering er en fremtidsrettet løsning. Disse medlemmer viser til at Statsforvalteren legger vekt på at denne grensejusteringen også ville være bedre tilpasset dagens bo- og arbeidsmarked. Disse medlemmer viser til at Statsforvalteren også peker på at åpningen av Ryfast-forbindelsen i 2020 har endret reisemønsteret til innbyggerne, og at trafikken med ferjesambandet over Høgsfjorden har gått vesentlig ned.

Disse medlemmer viser til at Statsforvalteren viser til innspill fra innbyggere om at Forsand allerede har fått et løft i kompetanseutvikling og tjenestetilbud siden de ble en del av Sandnes. Noen bedrifter har også uttrykt bekymring knyttet til usikkerheten rundt dagens situasjon og at de trenger langsiktige avtaler med kommunene.

Disse medlemmer viser til at Sandnes kommune ikke støtter den foreslåtte grensejusteringen, mens Strand kommune støtter den.

Disse medlemmer viser til at det kan skje endringer og regional utvikling som medfører at det kan være naturlig å vurdere grensejusteringer i tråd med naturlige bo- og arbeidsregioner. I dette tilfellet er det presentert flere slike argumenter i Statsforvalterens tilråding.

Disse medlemmer viser til regjeringens vedtak i sak om grensejustering mellom kommunene Sandnes og Strand av 22. juni 2022. Disse medlemmer viser til at det i denne saken ville vært naturlig om regjeringen på egnet måte redegjorde for sine utredninger og faglige begrunnelser for Stortinget før regjeringen fattet vedtaket. Disse medlemmer mener et slikt argument kan gjøres gjeldende siden denne saken har sin opprinnelse i vedtak gjort av Stortinget i forbindelse med kommune- og regionreformen.

Disse medlemmer viser likevel til at det er regjeringen som fatter vedtak om grensejusteringer, og det er, uavhengig av dette enkeltforslaget, utfordrende dersom Stortinget i praksis skal drive grensejusteringer basert på representantforslag.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at sammenslåingen mellom Forsand og Sandnes til nye Sandnes er gjennomført som et resultat av en frivillig kommunesammenslåing. Disse medlemmer viser til at denne saken har blitt behandlet i Stortinget to ganger, hvor det har vært flertall for at kommunen skal bestå. Disse medlemmer viser til at det har blitt brukt store ressurser administrativt og økonomisk for å slå disse to kommunene sammen.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til forslaget og skriftlige innspill fra ordførere i Sauda, Hjelmeland og Suldal, som ønsker en grensejustering i tråd med forslaget. Det understrekes også at Statsforvalteren i Rogaland har foretatt en vurdering som konkluderer med at en grensejustering bør gjøres, slik også Rogaland fylkeskommune melder i sitt innspill. Det er også påpekt utfordringer med internkommunikasjon i Sandnes ved at sviktende trafikkgrunnlag gjør at Forsandbygda ikke er blitt integrert i Sandnes, dette understrekes av aksjonsgruppa Ja til folkeviljen, nei til tvangssammenslåing.

Disse medlemmer registrerer at det har vært en lang og vanskelig prosess som flere ønsker å avslutte for å skape ro. Så er det usikkert om det vil være mulig å skape ro når man er så langt unna konsensus og mange opplever at det har vært en dårlig prosess. Sandnes SV stemte allerede i 2014 imot at Forsand skulle inn i Sandnes. Begrunnelsen var at viktige næringsveier ville være best tjent med at Forsand besto, alternativt samlet gikk til Strand som geografisk ville være mer hensiktsmessig.

Disse medlemmer bemerker at reisevei for innbyggerne i Forsand til kommunesenteret i Sandnes går gjennom Strand kommune og Stavanger kommune når ferjen ikke går, og det er risiko for at ferjesambandet blir lagt ned.

Disse medlemmer mener det er gode argumenter for å be regjeringen legge fram et forslag om å gjøre en grensejustering mellom Sandnes og Strand kommuner, da prosessen oppleves som lite inkluderende, uryddig, lite basert på frivillighet og med stor motstand hos flertallet som berøres.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringa legge fram eit forslag om ei grensejustering mellom Sandnes og Strand kommunar, slik at Forsand-delen av nye Sandnes blir ein del av Strand kommune.»

Komiteens medlem fra Rødt viser til at Forsand var en liten distriktskommune med god økonomi. I 1998 passerte folketallet 1 000, og befolkninga økte til 1246 i 2017. Dette medlem mener Forsand på ingen måte hadde dårligere forutsetninger for å bestå som en egen kommune enn noen andre av landets kommuner. Dette medlem viser til at i den grad Solberg-regjeringas reform skulle føre til sammenslåing for Forsand, var det Strand med sine da om lag 12 500 innbyggere og Hjelmeland (2 785 innbyggere i 2015) som i utgangspunktet var potensielle partnere. Dette medlem viser til at det i 2015 ble utarbeidet et utkast til intensjonsavtale mellom de tre kommunene. Dette medlem viser til at kommunestyret i Forsand deretter i oktober 2017 fattet et nytt vedtak der kommunen ønsket en sammenslåing med Strand. Dette medlem viser til at Stortinget 7. desember 2017 behandlet et forslag om å vurdere sammenslåinga med Sandnes på

nytt. Dette medlem registrerer i denne nye situasjonen det sterke engasjementet blant store deler befolkninga i tidligere Forsand kommune og deres ønsker om å få en grensejustering med Strand kommune, noe som blant annet kommer til syne i høringsuttalelsene som komiteen har mottatt ved behandlingen av dette forslaget. På bakgrunn av dette støtter dette medlem forslaget som fremmes i representantforslaget.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringa legge fram eit forslag om ei grensejustering mellom Sandnes og Strand kommunar, slik at Forsand-delen av nye Sandnes blir ein del av Strand kommune.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet og Fremskrittspartiet.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:2 S (2022–2023) – Representantforslag frå stortingsrepresentant Olaug Vervik Bollestad om å justere grensa mellom Sandnes og Strand kommunar, slik at Forsand-delen av Sandnes kommune blir ein del av Strand kommune – vedtas ikke.

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen, den 24. november 2022

Lene Vågslid

leder

Rune Støstad

ordfører

DET KONGELEGE
KOMMUNAL- OG DISTRIKTSDEPARTEMENT

Statsråden

Stortingets kommunal- og forvaltningskomite
0026 OSLO

Dykkar ref

Vår ref

Dato

22/6628-2

31. oktober 2022

Dokument 8:2 S (2022-2023) Representantforslag om å justere grensa mellom Sandnes og Strand kommunar, slik at Forsand-delen av Sandnes kommune blir ein del av Strand kommune

Eg viser til representantforslag 2 S (2022–2023) om å justere grensa mellom Sandnes og Strand kommunar, slik at Forsand-delen av Sandnes kommune blir ein del av Strand kommune.

Kommunal- og distriktsdepartementet vedtok 22. juni 2022 å ikkje gjennomføre ei grensejustering frå Sandnes kommune til Strand kommune av den delen av gamle Forsand kommune som frå 1. januar 2020 har høyrte til Sandnes kommune. Kvar grensejusterings sak har sin eigenart, som gjer at ein må vurdere den einskilde sak konkret.

Som ledd i statsforvaltaren sitt arbeid med utgreiing av saka, gjennomførte Opinion på vegne av statsforvaltaren ei innbyggjarhøyring per telefon for dei som ei eventuell grensejustering vil gjelde for. Totalt svarte 603 personar av 663 tilgjengelege telefonnummer på undersøkinga.

Statsforvaltaren i Rogaland tilrådde at grensejusteringa burde gjennomførast. Statsforvaltaren la størst vekt på at geografiske og regionale omstende tilseier at ei grensejustering er den beste og mest framtidretta løysinga, og at eit fleirtal i innbyggjarhøyringa (54%) ynskte det.

Statsforvaltaren i Rogaland oppsummerte i si utgreiing synspunkta frå innbyggjarane og bedrifter mv. slik:

«Det har vore stort engasjement rundt saka og Statsforvaltaren har motteke mange innspel. Frå private partar er det synspunkt i begge retningar. På den eine sida er det fleire innbyggjarar som viser til at Forsand ved å gå inn i Sandnes har fått eit løft i kompetanseutvikling og tenestetilbod og at Sandnes raskt følgjer opp når det trengst i Forsand. Som kjent for departementet har ei gruppe innbyggjarar i Lysebotn meldt at dei ønsker å endre grense slik at dei vil høyre til Sirdal, dersom denne saka endar med grensejustering slik det er søkt om. I brev av 28.10.21 signert fleire tidlegare representantar i Forsand kommunestyre, nokre av dei no engasjerte i Sandnes kommunestyre, gir dei uttrykk for at det er ein omkamp og i realiteten eit forsøk på reversering av samanslåinga av Forsand og Sandnes. Vi har motteke innspel frå bedrifter som er uroa for framtidig drift, ettersom dei treng langsiktige avklaringar med kommunen og er avhengig av dialog med kommunen om planprosess mv. På den andre sida har vi motteke synspunkt og frå dei som syns diverse tilbod har vorte dårlegare etter at Forsand blei ein del av Nye Sandnes, og som meiner at geografisk nærleik til Strand gir betre butilhøve på sentrale område. Og at ein ved å høyre til Strand vil ha større høve til påverknad på eigen kvardag, samt eit betre grunnlag for framtidig styring av ryfylkeregionen.»

Saka har vore handsama i Stortinget fleire gonger. Første gong då Stortinget med 141 mot 28 stemmer vedtok samanslåinga av Forsand og Sandnes kommunar 8. juni 2017. Den 7. desember same år handsama Stortinget fleire forslag om å reversere samanslåingar vedteke av Stortinget. I samband med det blei det fremma eit forslag om at Stortinget skulle vurdere vedtaket om samanslåing mellom Forsand og Sandnes på nytt. Dette forslaget fekk 24 stemmer, medan 74 stemte imot.

I 2018 vedtok Kommunal- og moderniseringsdepartementet ei grensejustering kor delar av dåverande Forsand kommune vart høyrande til Strand kommune (Kolabygda).

I vedtaket 22. juni 2022 viser departementet til at det over kort tid har vore fleire grenseendringar i dette området. Ei grensejustering ville ikkje innebere å føre grensene tilbake til ein tidlegare situasjon, men ville nok ein gong innebere nye grenser som ikkje tidlegare har eksistert.

Med helsing

Sigbjørn Gjelsvik

